

Industria hardware în România, 2004

Evoluție ascendentă susținută de creșterile pieței interne

Mircea Vuici, ITC

Materialul utilizează rezultate ale analizei evoluției industriei de Tehnologia Informației românești pe care ITC - **Institutul pentru Tehnica de Calcul** o realizează anual pe baza informațiilor din bilanțurile depuse de cele peste 10.000 de societăți care se înregistrează sub codurile CAEN 30 - "Producția de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou" și CAEN 72 - "Informatică și activități conexe".

După semi-stagnarea din 2003, industria hardware a revenit în 2004 la o creștere mai puternică a volumului de activitate. Astfel, cifra de afaceri totală a sectorului a atins 391 mil.USD / 315 mil.Euro, iar producția proprie vândută 166 mil.USD / 134 mil.Euro. Creșterile față de anul anterior sunt apreciabile nu doar exprimate în dolari (+28%, respectiv +33%) ci și în euro (+16%, și +13%) sau lei deflatați (+13%, și +9%). O evoluție mai puțin satisfăcătoare a înregistrat însă valoarea adăugată care menținându-se la valoarea de 44 mil.USD (+0,5%), s-a redus raportată la euro (-8%). În același timp, profitul net consolidat al sectorului a ajuns la 15 mil.USD / 12 mil.Euro, în creștere cu 37% / 24%.

Aceste cifre reprezintă rezultatul activității a 589 de societăți, cu 90 mai multe decât în anul anterior (+18%), în care au lucrat 5.750 de angajați, cu 560 mai mulți (+11%).

Ratele de creștere din 2004 sunt superioare celor din 2003, dar par neînsemnate dacă sunt comparate cu cele din 2002 când cifra de afaceri sau producția au urcat cu cca 160%, iar valoarea adăugată cu peste 200%. Pe de altă parte, creșterile din 2004 sunt mai mari decât ratele medii anuale pentru întreaga perioadă a ultimilor 7 ani. Dacă urmărim istoria sectorului, constatăm că acesta a cunoscut o contracție puternică în 1999 și 2000, după care a revenit la o ușoară creștere în 2001, pentru ca în 2002 să înregistreze extinderea spectaculoasă amintită mai sus.

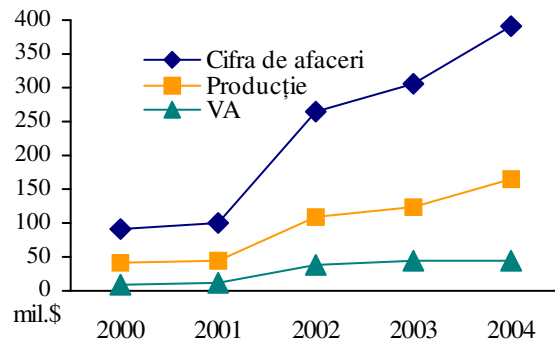
Nivelul atins în 2004 este de cca 4,3 ori mai ridicat decât în anul de minim (2000) pentru cifra de afaceri, de 4 ori pentru producție și de 4,2 ori pentru valoarea adăugată. În această perioadă productivitatea a crescut de 1,3 ori, iar salariul mediu de 1,9 ori.

Hardware (CAEN30), 2004

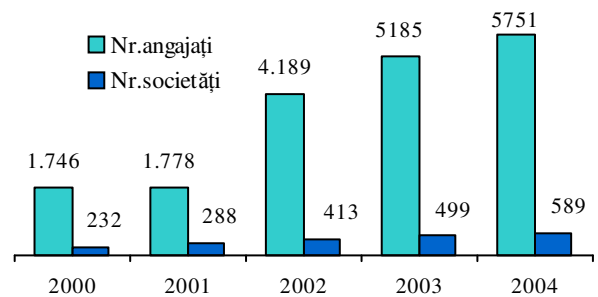
	2004	2004/03	CAGR	2004	2004/03
	\$	\$	04/00 \$	Euro	Euro
Cifra de afaceri, mil.	391	27,8%	44%	315	16,4%
Producția vândută, mil.	166	33,4%	42%	134	21,5%
Vanzare marfuri, mil.	225	24,0%	46%	181	13,0%
Valoare adaugata, mil.	44	0,5%	43%	36	-8,5%

Profit net, mil.	15	37%	68%	12	24,5%
Numar societati	589	18%	26%		
Nr.mediu angajati	5.751	11%	35%		
Salariu brut mediu/an	2.796	5%	17%	2.251	-4%
Productivit. (VA/pers)	7.673	-9,4%	6%	6.178	-17,5%
Productivit. (CA/pers)	68.045	15,2%	7%	54.790	5,0%

Hardware (CAEN 30), 2000-2004

Nr.firme și personal, 2000-2004

Industria și piața internă de hardware

Creșterile prezentate mai sus ar trebui să aibă un corespondent în evoluția din 2004 a pieței interne de hardware de unde provine majoritatea veniturilor firmelor din sector. Dacă în anii precedenți semnalăm unele neconcordanțe cu cifrele de piață din publicațiile EITO, se pare că valorile din ultima ediție (EITO 2005) reflectă mai bine dinamica industriei. în 2004

Piața internă de hardware TI în 2004 este evaluată de EITO 2005 la 598 mil.Euro (676 mil.USD) și este formată din calculatoare și accesorii în proporție de 53% (cca 439 mil.Euro) și echipamente de birou în valoare de 48 mil.Euro (9%). La acestea se adaugă o serie de componente hardware LAN, echipamente de comutare pachete și rutare și alte echipamente de comunicații de date, considerate ca făcând parte din hardware-ul TI și care, cu o valoare de cca 110 mil.Euro, reprezintă 19% din total. Această evaluare ia în considerare doar hardware-ul de uz general și nu include echipamentele pentru aplicații specifice cum ar fi sistemele POS, ATM-urile, cititoarele de smart carduri, sistemele de colectare a datelor, etc. De asemenea, reamintim că hardware-ul TI, care corespunde în mare activităților CAEN 30, nu include și este diferit de hardware-ul telecom (terminale end-user și majoritatea echipamentelor de comunicații) care corespunde activităților CAEN 32.

Creșterea generală a pieței hardware TI în 2004 a atins 23%, dar unele segmente de piață cum ar fi PC-urile și hardware-ul LAN au avut o dinamică mult mai puternică (33% și 43%).

Semnalăm în continuare două aspecte legate de modul în care EITO reflectă evoluția pieței românești. În primul rând, dată fiind exprimarea în euro, aceste creșteri par mari în comparație cu industria. Adevărul este însă că toate creșterile din EITO sunt de fapt creșteri în dolari datorită metodei speciale utilizate. EITO preia seriile de cifre de la IDC în dolari și le transformă în euro la un curs unic (care în ultima ediție este cursul mediu al anului 2003). Un efect neplăcut al acestei metode este că pentru anii 2004 sau 2005 valorile în euro sunt distorsionate. De exemplu, pentru 2004, valorile corespunzătoare în euro "adevărați" sunt cu 9% mai mici decât cele din tabele.

Un alt aspect demn de menționat este că rata de creștere pentru 2004 este nu numai superioară celor pentru anii anteriori, dar și mai mare în EITO 2005 față de edițiile anterioare. EITO/IDC reevaluează periodic cifrele, inclusiv cele istorice, iar ultima ediție conține o revizuire în urcare a valorilor. Ratele de creștere sunt sensibil mai mari decât în ediția precedentă pentru toată piața TI, dar mai ales pentru hardware (23% în EITO2005 față de 7% în EITO2004 pentru același an 2004). De obicei reevaluările iau în considerare rapoartele specializate pe segmente de piață ale IDC care nu erau disponibile în momentul apariției ediției anterioare. O altă tendință observată la EITO este estimarea exagerat de precaută a anului următor. Astfel, în ultima ediție, ratele de creștere pentru 2005 apar surprinzător de mici – doar 9% pentru totalul hardware TI și 6% pentru PC-uri. Aceste valori sunt deja infirmate de evoluția pieței în acest an și vor fi probabil reconsiderate în ediția următoare.

Segmentul cel mai important al pieței interne de hardware este și în 2004 cel al PC-urilor, cu o pondere de 45%, în urcare față de anii anteriori. În ultimul raport anual al IDC se indică un număr de 410.000 de PC-uri vândute, creșterea față de 2003 fiind de 43% (și 60% pentru laptopuri). România continuă să fie cea mai dinamică piață din Europa Centrală și de Est. Explozia vânzărilor de PC a început în ultimul trimestru 2003, s-a menținut cu unele variații sezoniere în 2004 și continuă în 2005. Evoluția se datorează în primul rând generalizării vânzărilor retail în rate, dar și menținerii unui consum ridicat în economie și administrație. Au contribuit, deasemenea și programele guvernamentale de subvenționare a achiziționării de calculatoare pentru elevi și studenți.

Asamblatorii locali au dominat piața și în 2004, ocupând primele trei poziții în top-ul numărului de unități vândute. Flamingo s-a plasat pe primul loc, cu 14% din piață, urmat de K-Tech cu 11,2%, Romsoft cu 10,4% și HP cu 9,3%. În ceea ce privește valoarea vânzărilor, poziționarea producătorilor se modifică în favoarea marilor internaționale. Pe primele locuri s-au plasat HP cu 20,6%, Flamingo cu 10,5% și IBM cu 10,2%.

În ultimii doi ani poziția producătorilor locali s-a întărit în mod evident față de perioada 2000-2002. Principala explicație este extinderea creditelor de consum care a avantajat marile locale, mai ieftine și adresate în special utilizatorilor casnici și IMM-urilor.

Ca și în analizele precedente, semnalăm decalajul important dintre valoarea totală a pieței de hardware TI (675 mil.USD) și cifrele sectorului (390 mil.USD cifra de afaceri sau 166 mil.USD producție). Relația dintre industrie și piața internă de hardware se păstrează și în 2004 destul de complicată. Piața hardware este alimentată de ambele sectoare 30

(hardware) și 72 (software și servicii), dar și de unele importuri directe. Sectorul 30 acoperă cca 45% din piață, cu 290 mil.\$, care constau atât din produse proprii și servicii asociate, cât și din componente și echipamente importate. Sectorul 72 contribuie în proporție de peste 40%, foarte multe din firmele înregistrate în acest sector având activități de distribuție sau vânzare de hardware în cadrul contractelor de integrare. Restul de 15% din piață este acoperit de distribuția și vânzarea de echipamente prin firmele sectoarelor 5184 și 5248 (comerț cu ridicata și cu amănuntul de calculatoare, echipamente de birou și software).

Pe de altă parte, urmărind cum se repartizează vânzările sectorului hardware, putem spune că mai puțin de 75% din cifra de afaceri se realizează pe piața de hardware TI. O altă parte (cca 15%) se obține din alte piețe interne (echipamente telecom, electronică), iar restul reprezintă exporturi și transferuri între firmele sectorului.

Piața internă Hardware TI, valoare (EITO2005)

	mil.Euro*	2004	2005	2004/03	2005/04
Severe		69	77	17%	12%
Stații de lucru		0	0	-3,8%	2%
PC		273	290	33%	6%
Add-ons (incl.imprimante)		97	108	17%	11%
Hardware calculatoare		439	475	27%	8%
Copiatoare		21	21	5%	0%
Alte echip.birou		27	29	8%	7%
Echip. birou		48	58		4%
Hardware LAN		30	35	43%	17%
Comutare pachete si rutare		52	58	11%	12%
Alte datacom		29	34	16%	17%
Echip.LAN si datacom		111	127	19%	14%
Total Hardware TI		598	652	23%	9%
Total TI		789	873	22%	11%

Sursa: EITO2005, Part Three, Statistical Outlook - Romania

* Atât pentru 2004 cât și pentru 2005 valorile sunt în milioane de euro transformați din dolari la cursul mediu al anului 2003

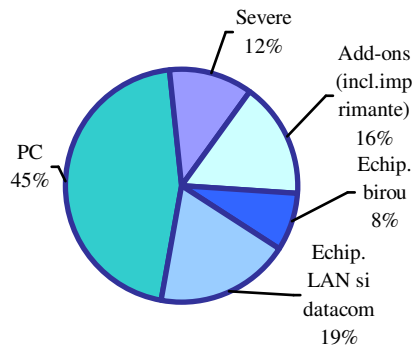
Piața internă Hardware TI, unități livrate (EITO2005)

Unitati livrate	2004	2005	2004/03	2005/04
Severe	10.661	12.749	39%	8%
Stații de lucru	69.000	53.000	18%	17%
PC*	442.946	494.450	39%	16%
Imprimante	242.148	240.701	1%	-0,3%
Copiatoare	12.289	12.440	-0,5%	0,3%
Carduri LAN	206.549	226.171	33%	14%

Sursa: EITO2005, Part Three, Statistical Outlook - Romania

* Conform raportului IDC 410.000 unități vândute în 2004

Piața internă Hardware TI

Sursa: EITO2005

Activitățile sectorului și valoarea adăugată

Asocierea activităților de producție cu distribuția și vânzarea de produse importate și creșterea ponderii acestora din urmă este o tendință pe care am evidențiat-o în analizele anterioare și care se menține în 2004. Profilul tipic al firmei din sectorul hardware de astăzi conține în primul rând activități de distribuție, revânzare, sau retail de componente și sisteme, apoi producția unor linii proprii de PC-uri (desktop, notebook și servere PC), la acestea asociindu-se servicii de instalare, configurare, întreținere, networking și integrare. La tot mai multe firme hardware se remarcă și extinderea spre servicii software, dezvoltarea de soluții proprii sau proiectarea de sisteme informatice, structurarea tuturor acestor activități și specializarea rezolvându-se, în cazul societăților mai mari, prin divizare și/sau înființarea de noi firme care formează un grup.

Excepțiile de la profilul descris mai sus, reprezentate de societăți în care predomină producția, nu sunt foarte numeroase. Printre aceste societăți se numără Intrarom, Comrace, Datatim, Feper, Linetron, Copa Electronics, etc., chiar dacă în unele cazuri produsele nu intră în totalitate în categoria hardware-ului TI.

Situația nu diferă cu mult de structura din celelalte țări europene în tranziție unde producția de hardware IT se limitează la asamblare de PC-uri și, în unele cazuri dispozitive LAN. Trebuie reținut însă că activitățile de producție mai consistente nu sunt absente în România, dar sunt concentrate mai mult în zona echipamentelor de telecomunicații sau a electronicii unde activează atât multinaționale ca Alcatel, Solectron, Celestica sau Siemens, cât și firme locale de mărime medie care produc sub brand propriu. Toate aceste societăți aparțin însă unui alt sector (CAEN 32) și nu pot fi luate în considerație în această discuție care se referă doar la hardware-ul TI. (CAEN 30).

Sectorul 30 a fost dominat și în 2004 de activitățile de comerț, vânzarea de mărfuri ridicându-se la 225 mil.\$, mai mult de jumătate (58%) din totalul cifrei de afaceri. Amploarea fenomenului este evidențiată de indicatorii de producție și valoare adăugată. Ponderea producției în cifra de afaceri, ca medie a sectorului a fost de doar 42%, în

scădere continuă față de valoarea istorică 73% din 1998. De notat și faptul că un sfert din producția anului 2004 a fost realizată de o singură firmă – Intrarom.

Din primele 25 de societăți listate în topul de la sfârșitul acestui material, jumătate au înregistrat un raport producție/CA sub 30%.

Preponderența activităților de comerț este ilustrată și de structura cheltuielilor de exploatare în totalul cărora costurile mărfurilor și materialelor reprezintă 81% ca medie a sectorului, iar costurile de personal constituie doar 5,5%. Sunt firme la care cheltuielile cu personalul reprezintă sub 1% din cifra de afaceri.

Evoluția cea mai îngrijorătoare este legată de valoarea adăugată, care în 2004 nu a mai crescut decât cu 0,5%. Rata valorii adăugate, care se menținuse în plaja 13-15% în anii precedenți, a scăzut la 11%

Dacă ne referim din nou la poziția industriei locale pe piața internă de hardware, trebuie să constatăm că valoarea adăugată a sectorului 30 reprezintă doar 6%, iar producția proprie (care include și componente importate) doar 29% din această piață. Se poate spune că cca 85% din consumul intern de hardware TI este obținut din import și acest procent nu are tendința de a se diminua. Creșterile substanțiale ale pieței hardware TI din 2004 provin cu precădere din mărirea importurilor. Din acest punct de vedere, evoluția este opusă celei din piața de software și servicii TI, unde aportul industriei locale este tot mai accentuat, iar ponderea importurilor are tendința de a se reduce.

Sistemul de firme

Anul 2004 nu a adus modificări semnificative în configurația sistemului de firme și în gradul de concentrare. Numărul firmelor milionare în dolari s-a mărit la 50 față de 36 în anul anterior, iar 7 din acestea au realizat o cifră de afaceri mai mare de 10 mil.USD și sunt prezentate în topurile de la sfârșitul acestui material. Dacă însă ne referim la exprimarea în euro, numărul societăților milionare a fost de doar 38, creșterea față de 35 în 2003 fiind ne semnificativă.

Grupul firmelor cu venituri peste un milion de dolari, care a reprezentat ca număr 8% din total, a acumulat 86% din cifra de afaceri totală (în ușoară creștere față de 84% în anul anterior) și 74% din valoarea adăugată (în scădere față de 78% în 2003 și 84% în 2002).

În ceea ce privește personalul, numărul de societăți cu peste 50 de angajați (care intră în categoria societăților mijlocii) a crescut la 21, față de 184 cu un an înainte, ponderea în cifra de afaceri fiind de 66%, față de 62% în 2003.

Trebuie notat și faptul că, datorită reducerilor de la Datatim, în sector au rămas doar trei firme care se încadrează în categoria întreprinderilor "mari", cu peste 250 de angajați.

Majoritatea firmelor sectorului (88% din numărul total) a continuat să fie formată din microîntreprinderi cu mai puțin de 10 angajați care au realizat doar 20% din cifra de afaceri. Dintre acestea, 141 de firme nu au avut nici un angajat, iar 210 au înregistrat venituri sub o mie de dolari pe lună.

Firma medie a sectorului hardware a avut 9,8 salariați și o cifră de afaceri de 613 mii USD, valori asemănătoare anului anterior, dar de câteva ori mai mari decât în sectorul software și servicii.

Ca și în anii anteriori, mărirea numărului de firme (cu 90 în 2004) a fost rezultatul unei combinații de "intrări" și "ieșiri" din sector.

Firmele care au fost desființate reprezintă doar 7% din numărul existent în anul anterior, în timp ce firmele nou create au mărit cu 16% numărul total, ceea ce înseamnă o rată a "natalității" de două ori mai mică decât în sectorul software și servicii.

În ceea ce privește migrația firmelor, în 2004 au plecat înregistrându-se în alte sectoare 50 de societăți și au venit alte 94 de firme (cele mai multe înregistrate anterior în diviziunile CAEN 51 sau 52 (comerț), 32 (electronică) sau 72 (software și servicii).

Remarcabil este faptul că în 2004 efectul acestor mișcări este invers celui din anii anteriori. Reamintim că în 2002 creșterea bruscă a cifrei de afaceri (cu 160%) și a producției s-a datorat în principal mutării în sector a unor mari producători și distribuitori, în primul rând Intrarom și Flamingo, iar în 2003 astfel de mutări au dat un sfert din creșterea cifrei de afaceri și jumătate din cea a personalului.

În 2004 rezultatul net al ieșirilor și intrărilor în sector este, pentru prima dată, negativ (-7 mil.USD la cifra de afaceri). Creșterile unor indicatori ai sectorului ca cifra de afaceri sau producția se datorează exclusiv societăților stabile, existente în anul anterior, iar mărirea numărului de angajați provine în proporție de 75% din firmele stabile și cele nou înființate. Concluzia este că evoluția indicată de cifrele sectorului este una reală, bazată pe creșterea volumului de activitate și nu provine din jocul mai mult sau mai puțin conjunctural al migrării firmelor între diferite diviziuni CAEN.

Distribuția firmelor după cifra de afaceri, 2004 (CAEN 30)

Cifra Afaceri	Nr.firme	% nr.	% CA	% pers	CA, \$/pers
0 - 10 mii \$	205	35%	0,1%	2%	3.419
11 - 100 mii \$	201	34%	2%	7%	19.259
101-1.000 mii \$	134	23%	12%	25%	31.185
>1.000 mii \$	49	8%	86%	66%	89.012

Distribuția firmelor după personal, 2004 (CAEN 30)

Nr.angajati	Nr.firme	% nr.	% CA	% pers	CA, \$/pers
Micro 0 - 10	515	87%	14%	16%	59.362
Mici 11 - 50	53	9%	21%	20%	69.152
Mijlocii 51-250	18	3%	33%	35%	63.320
Mari >250	3	1%	33%	28%	78.002

Fluctuația firmelor 2004. Efectul asupra creșterilor sectorului.

	Creșteri 2004/03	Nr.firme	Pers	CA
Firme existente			6%	30,4%
Firme noi - desfiintate		9%	2%	-0,3%

Firme mutate (venite - plecate)	9%	3%	-2,3%
Total crestere CAEN 30	18%	11%	27,8%

Distribuția geografică

Nici repartizarea teritorială a industriei hardware nu a cunoscut modificări majore în 2004. Concentrarea în București s-a menținut la valori mai ridicate decât în cazul sectorului software și servicii.

În capitală au fost înregistrate jumătate din firmele sectorului care au realizat 75% din cifra de afaceri totală, 66% din producție și 65% din valoarea adăugată cu 53% din personal. Toate aceste procente sunt apropiate celor din anul anterior.

După București urmează în ordinea cifrei de afaceri, județele Cluj (5,7% din cifra de afaceri totală), Timiș (4,9%), Iași, Dolj, Arad și Bacău. Schimbarea cea mai importantă constă în plasarea județului Cluj pe locul doi deținut în 2003 de Timiș. Avansul înregistrat de Cluj se datorează atât creșterilor de la Sistec, cât și mutării în sector a firmelor Linetron și Com Atex.

În 2004 se menține și decalajul puternic în localizarea industriei de hardware. În timp ce primele 10 județe, inclusiv Bucureștiul, acumulează 94% din cifra de afaceri a industriei și 88% din personal, ultimelor 10 județe le revin doar 0,1% și, respectiv, 0,3%.

Dacă se urmărește distribuția pe regiunile de dezvoltare se remarcă faptul că, după București, industria este concentrată în regiunile Nord-Vest și Vest, care acumulează 7,1% și 6% din veniturile totale, la o distanță apreciabilă de celelalte regiuni. De notat și prezența slabă a activităților hardware în regiunea Centru aflată pe ultimul loc cu doar 1,4%.

Menționăm și faptul că Timișoara, cunoscută ca locație preferată pentru investițiile străine, are o pondere mult mai mare dacă se ia în considerație și producția de echipamente telecom și subansamble electronice. Dacă se includ unitățile Alcatel și Solectron, alături de celelalte societăți CAEN 32, județul Timiș acumulează cca 30% din cifra de afaceri și 28% din personal, în acest caz capitalei revenindu-i doar 52% și, respectiv 37%.

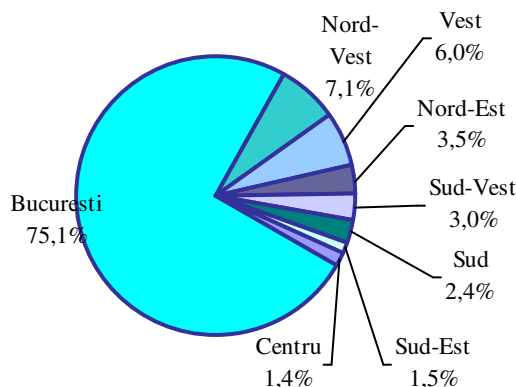
Distribuția teritorială, 2004 - Hardware (CAEN 30)

Judet	CA, mil \$	Nr.firme	Pers.	%CA	%Pers.
1 BUCURESTI	294,0	279	3.038	75,1%	52,8%
2 CLUJ	22,4	37	713	5,7%	12,4%
3 TIMIS	19,0	24	357	4,9%	6,2%
4 IASI	9,0	20	286	2,3%	5,0%
5 DOLJ	8,4	19	79	2,1%	1,4%
6 ARAD	3,5	12	184	0,9%	3,2%
7 BACAU	3,1	11	35	0,8%	0,6%
8 PRAHOVA	3,1	22	58	0,8%	1,0%
9 VILCEA	3,0	1	93	0,8%	1,6%

10 BRASOV	2,8	17	193	0,7%	3,4%
Restul	23,1	147	715	5,9%	12,4%
Total Romania	391,3	589	5.751	100,0%	100,0%

Distribuția pe regiuni de dezvoltare a cifrei de afaceri, 2004

Salarii, productivitate și profituri

În comparație cu sectorul software, salariile au crescut în 2004 mai puțin în sectorul hardware, deși evoluția productivității a fost ceva mai bună. Salariul brut mediu anual a ajuns la 2.796 de dolari (2.251 euro), cu 5% mai mult decât în anul anterior și cu valori mai mari (3.300 dolari) în grupul firmelor cu vânzări peste 1 mil.USD. Reamintim că mărirea cu 5% în dolari este echivalentă cu o reducere în euro (-4%) sau în lei deflatați (-7%)

Productivitatea a înregistrat o evoluție contradictorie. Cifra de afaceri pe angajat a crescut la 68.045 USD (+15% în dolari, +5% în euro), în timp ce valoarea adăugată pe angajat s-a redus considerabil la 7.673 USD (-9% în dolari, -17% în euro). Productivitatea raportată la cifra de afaceri a ajuns dublă față de sectorul software și servicii, iar ca valoare adăugată a rămas inferioară

În ceea ce privește profitabilitatea sectorului, anul 2004 a adus o scădere drastică a rezultatului din exploatare (-32% în dolari) în paralel cu o creștere apreciabilă a profitului total brut (+35%). Explicația vine de la volumul neobișnuit de mare al profiturilor financiare realizate aproape în totalitate de o singură societate (Datatim). Profitul net consolidat al sectorului (15 mil.USD) a crescut astfel cu 37%.

În aceste condiții, indicatorii de profitabilitate și rentabilitate ai sectorului au cunoscut o îmbunătățire modestă, după reducerile puternice din 2003, dar au rămas inferiori anului 2001. Rata profitului net a ajuns la 3,8% (5,1% în 2001), iar rentabilitatea capitalului s-a mărit la 22%, valoare de trei ori mai mică față de 2001. Profitabilitatea sectorului hardware rămâne astfel foarte mică în comparație nu doar cu sectorul software, dar și cu alte sectoare ale industriei prelucrătoare.

Pe de altă parte, în 2004 a continuat tendința de capitalizare a sectorului. S-au mărit capitalul social total (+32%), dar mai ales capitalurile proprii (+36%) care au ajuns la valoarea totală de 77 mil.USD. Creșterea capitalurilor a fost depășită de cea a datoriilor, dar, în privința plăților restante, s-a înregistrat o ușoară scădere. Reflectând aceste evoluții, indicatorii de solvabilitate și lichiditate au cunoscut o ușoară depreciere..

Rezultate anuale, capitaluri și indicatori 2004 (CAEN 30)

	2004 mil USD	2003/2002 % USD	2004 mil Euro	2003/2002 % Euro
Rezultat din exploatare.	9,9	-32,5%	7,9	-39%
Rezultat brut exercitiu	17,4	34,9%	14,0	23%
Rezultat net exercitiu	14,9	36,7%	12,0	24%
Active / Pasive	263,6	43,3%	212,3	31%
Capital propriu	76,8	36,3%	61,9	24%
Datorii	186,6	46,5%	150,2	33%
Rata profitului din exploatare, %	2,5%	-47,2%		
Rata profitului net, %	3,8%	6,9%		
Rentab. capital propriu, ROE, %	21,9%	11,1%		

Firmele de Hardware (CAEN30) în 2004

Intrarom, membru al grupului grec Intracom, este cea mai importantă societate a sectorului din 2002 când a decis să se înregistreze în CAEN 30. În 2004 se detașează prin cifra de afaceri (70 mil.USD / 57 mil.Euro), dar mai ales prin producția proprie vândută (56 mil.USD) și valoarea adăugată (10,6 mil.USD) unde se plasează la mare distanță de următoarele societăți. Deși producția a fost orientată preponderent pe echipamentele telecom / IT și serviciile asociate, Intrarom fiind principalul furnizor al Romtelecom și Cosmorom, firma și-a diversificat activitățile spre dezvoltarea de software, proiectarea de sisteme informatice, iar în ultimul timp și-a intensificat prezența pe piața de soluții IT pentru domeniul financiar-bancar. Intrarom este poziționat pe primele locuri în toate topurile prezentate (producție, VA, personal, profitabilitate).

Flamingo Computers deține și în 2004 poziția a doua cu o cifră de afaceri de 55 mil.USD (44 mil.Euro), în creștere cu 40%, o producție de 10 mil.USD și peste 600 de angajați. Firma este specializată în vânzarea de componente și sisteme prin rețeaua retail proprie și asamblarea de PC-uri (desk-top, portabile și servere PC) sub brand propriu. Rețeaua de magazine a ajuns la sfârșitul lui 2004 la 76 de locații și 5 francize, fiind cea mai mare rețea din sectorul de retaileri IT. La nivelul întregului grup, care include alte peste 20 de societăți, Flamingo a atins în 2004 o cifră de afaceri cumulată de 95 mil.USD, în creștere cu 32% față de anul precedent și realizată în proporție de peste 90% în România. Conform raportului IDC, Flamingo a fost, pentru al doilea an consecutiv liderul pieței de PC-uri din România, cu 60.000 de unități vândute, reprezentând 14% din total și 25% din calculatoarele asamblate local. Grupul a continuat extinderea rețelei internaționale de distribuție și a început investițiile în rețeaua regională de retail. Rezultatele bune din 2004 au contribuit la decizia din acest an de inițiere a ofertei publice de acțiuni și listare la Bursa de Valori București.

K Tech își menține, pentru al treilea an, locul 3 în clasamentul celor mai mari firme de hardware. Firma a înregistrat o cifră de afaceri de 53,8 mil.USD (43 mil.Euro), o producție de 8,5 mil.USD și 230 de angajați. Creșterile în 2004 au fost printre cele mai puternice ale sectorului: 50% la cifra de afaceri în dolari și 130% la personal. Datorită acestor indicatori firma este prezentă în toate topurile asociate. La nivelul întregului grup K Tech-Ultra Pro cifra de afaceri consolidată a depășit 66 mil.USD. Vânzările de calculatoare sub brandul Ultra Pro s-au ridicat în 2004 la 48.000 de unități, aproape dublu față de anul anterior, iar cota de piață a urcat la 11,2% (locul 2 după Flamingo). La sfârșitul anului 2004, grupul avea o rețea de 56 magazine, din care 18 în București, iar investiția pentru deschiderea de noi magazine a totalizat peste două milioane dolari.

Următoarele poziții în clasamentul cifrei de afaceri din 2004 sunt ocupate de Sistec, producătorul și distribuitorul IT&C din Cluj cu 12,4 mil.USD (9,9 mil.Euro), distribuitorul și asamblatorul Deck Computers (10,9 / 8,8 mil.USD/ Euro) și ETA-2U, cel mai important distribuitor, integrator și furnizor de soluții din Timișoara (10,8 / 8,7 mil.USD/Euro)

Comrace, plasat în 2004 pe locul 9, continuă să se distingă printre asamblatorii locali prin preponderența activităților de producție față de cele de comerț. A realizat o cifră de

afaceri de 6,9 mil.USD, din care 72% reprezintă producția proprie. Cu cca 25.000 de PC-uri vândute, Comrace nu se mai situează însă pe unul din primele trei locuri ca în anii precedenți.

În topurile prezentate se poate remarca absența unuia din cei mai mari asamblatori – Romsoft (Depozitul de Calculatoare). Firma are un profil asemănător celorlalți distribuitori/asamblatori din sector dar, în mod inexplicabil, se înregistrează în CAEN 72 (software și servicii). Deși a demarat mai târziu producția proprie de PC-uri, în 2003 a început să dețină o cote importante din piață, iar în 2004 s-a plasat pe locul trei la numărul de PC-uri vândute cu peste 40.000 de unități (10,4% din piață).

Repoziționări în 2004 față de 2003

Dacă se compară topul cifrei de afaceri 2004 cu cel din anul anterior, se observă că, în zona primelor poziții, ordinea s-a păstrat aproape neschimbată

Topul conține însă și un număr de firme care au urcat semnificativ față de 2003, printre acestea numărându-se Deck Computers, Caro Group, Electronics, Cybernet, FEPPER și Marca Telecom. De altfel, aceste firme sunt prezente și în topul celor mai dinamice, unele din ele cu creșteri de peste 60%. Creșteri puternice, mai mari decât media sectorului (28%) au înregistrat și firmele din vârful topului: KTech, Flamingo, Intrarom sau Sistec.

Componența topului după personalul angajat este aceeași cu cea din anul anterior. Se remarcă însă reducerea numărului de angajați la Datatim (cu peste 100) și ICE Felix în paralel cu creșterile mari de personal de la K Tech, Flamingo și Ultra Pro.

Și celelate topuri prezentate au o componență asemănătoare celei din 2003, dar cu unele schimbări de poziție între firme. Remarcabilă este plasarea Datatim pe primul loc în clasamentul profiturilor, cu un profit brut de 6,2 mil.USD realizat însă nu din exploatare ci din venituri financiare (din titluri de participațiuni).

Top 2003 – Note

Listele cuprind doar societățile care își declară activitatea principală în grupa CAEN 30 "Producția de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou"

Producția vândută. Trebuie înțeleasă ca producție proprie de echipamente și servicii și exclude veniturile din vânzarea mărfurilor (componente și sisteme, de regulă importate).

Valoarea adăugată brută. Reprezintă valoarea netă pe piață a produselor și serviciilor vândute din care se scade așa numitul consum intermediar constituit din valoarea produselor și serviciilor achiziționate de firmă de la alții (cheltuielile cu mărfuri, materiale, servicii terți). Valoarea adăugată este formată deci din costurile totale de personal, de capital (amortizarea investițiilor în active fixe), din cheltuielile cu impozitele și din profituri. Valoarea adăugată brută reprezintă, în ultimă instanță, contribuția firmei la produsul intern brut.

Creșterea cifrei de afaceri. În clasamentul celor mai dinamice societăți au fost luate în considerare doar cele cu o cifră de afaceri de peste un milion de dolari în anul anterior..

Grupurile. Listele cuprind firme luate în considerare individual, chiar și în cazul celor care formează "grupuri" (Flamingo, K-Tech/UltraPro, Ager, etc) pentru care nu sunt prezentate cifrele consolidate.

Top 2004 - Firmele de hardware

Cele mai mari

		Cifra de Afaceri, mil.\$	Prod/CA	Pers.	Poz 2003
1	INTRAROM SA	70,7	80%	527	1
2	FLAMINGO COMPUTERS SA	54,9	19%	613	2
3	K TECH ELECTRONICS SRL	53,8	16%	233	3
4	ULTRA PRO COMPUTERS SRL	30,3	16%	165	4
5	SISTEC SA	12,4	51%	89	7
6	DECK COMPUTERS INTERNATIONAL SA	10,9	2%	35	10
7	ETA-2U SRL	10,8	73%	110	6
8	CARO GROUP SRL	7,8	20%	0	12
9	COMRACE COMPUTERS	6,9	72%	46	9
10	AGER BUSINESS TECH SA	6,1	13%	44	8
11	MAGUAY IMPEX SRL	6,1	33%	32	14
12	DATATIM SA	4,3	100%	157	11
13	TAPE COMPUTER SRL	3,4	12%	19	-
14	QUARTZ MATRIX	3,4	26%	50	16
15	ELECTRONICS SRL	3,0	85%	93	23
16	CYBERNET SRL	2,8	24%	27	22
17	LINETRON INDUSTRIAL PROD SRL	2,4	100%	32	-
18	ROMUS TRADING & DEVELOPMENT- IASI	2,3	81%	186	21
19	LOGIC COMPUTER SRL	2,2	5%	19	19
20	FEPER SA	2,2	99%	172	24
21	MARCA TELECOM SRL	2,1	60%	14	42
22	ULTRA PRO SYSTEMS SRL	2,0	15%	9	20
23	BLUE RIDGE INTERNATIONAL	1,9	61%	52	18
24	COM ATEX SRL	1,8	19%	7	-
25	COPA ELECTRONIC SRL	1,8	98%	492	25

Cele care produc

		Producția vândută, mil.\$
1	INTRAROM SA	56,3
2	FLAMINGO COMPUTERS SA	10,2
3	K TECH ELECTRONICS SRL	8,5
4	ETA-2U SRL	7,9
5	SISTEC SA	6,3

6	COMRACE COMPUTERS	5,0
7	ULTRA PRO COMPUTERS SRL	4,9
8	DATATIM SA	4,3
9	ELECTRONICS SRL	2,5
10	LINETRON INDUSTRIAL PROD	2,4

Cele care adaugă valoare

Valoarea adăugată, mil.\$		
1	INTRAROM SA	10,6
2	FLAMINGO COMPUTERS SA	3,2
3	DATATIM SA	2,2
4	COPA ELECTRONIC SRL	1,3
5	FEPER SA	1,3
6	AGER BUSINESS TECH SA	1,1
7	COMRACE COMPUTERS	1,0
8	SYSTRONICS SRL	1,0
9	ROMERICA INTERNATIONAL	0,9
10	K TECH ELECTRONICS SRL	0,8

Cele mai profitabile

Profit brut, mil.\$		
1	SC DATATIM SA	6,2
2	INTRAROM SA	1,1
3	ROMERICA INTERNATIONAL	0,6
4	S.C.COMRACE COMPUTERS	0,5
5	DECK COMPUTERS INTERNATIONAL	0,5
6	FEPER SA	0,3
7	K TECH ELECTRONICS SRL	0,3
8	MAGUAY IMPEX SRL	0,3
9	AGER BUSINESS TECH SA	0,3
10	FASTEST SRL	0,3

Cele care dau de lucru

Număr de angajați		
1	FLAMINGO COMPUTERS SA	613
2	INTRAROM SA	527
3	COPA ELECTRONIC SRL	492
4	K TECH ELECTRONICS SRL	233
5	ROMUS TRADING & DEVELOPMENT LTD -IASI	186

6	ICE FELIX SA	177
7	FEPER SA	172
8	ULTRA PRO COMPUTERS SRL	165
9	DATATIM SA	157
10	SYSTRONICS SRL	144

Cele mai dinamice

	Creștere CA 2004/03	USD	Euro
1	DECK COMPUTERS INTERNATIONAL SA	79%	63%
2	ELECTRONICS SRL	78%	62%
3	CYBERNET SRL	64%	50%
4	MAGUAY IMPEX SRL	52%	38%
5	K TECH ELECTRONICS SRL	50%	37%
6	CARO GROUP SRL	44%	31%
7	FEPER SA	42%	29%
8	SISTEC SA	40%	28%
9	FLAMINGO COMPUTERS SA	40%	27%
10	INTRAROM SA	37%	25%